

INSTITUT ZA ZDRAVLJE
I SIGURNOST HRANE

RODITELJI

da postoji vakcina
protiv raka, zar je
ne biste dali
svojoj djeci?

Na području
Zeničko-dobojskog
kantona omogućeno
je besplatno
vakcinisanje protiv
HPV-a.

INSTITUT ZA ZDRAVLJE
I SIGURNOST HRANE

RODITELJI,

da postoji vakcina protiv raka,
zar je ne biste dali svojoj djeci?

Na području Zeničko-dobojskog kantona omogućeno je **besplatno vakcinisanje protiv HPV-a.**

Vakcinacija djevojčica provodi se davanjem dvije doze vakcine protiv HPV virusa u razmaku od 6 mjeseci.

Šta je to Humani papiloma virus (HPV)?

Humani papiloma virus (HPV) je uzročnik najčešće virusne spolno prenosive infekcije. Poznato je više od 200 tipova HPV-a, od čega oko 30 tipova HPV-a uzrokuje infekcije genitalnog područja. Neki su tipovi niskorizični (6,11), a neki visokorizični (16,18).

Šta može uzrokovati HPV niskog, a šta HPV visokog rizika?

HPV niskog rizika može uzrokovati nastanak genitalnih bradavica i blaže promjene ćelija grlića maternice. HPV visokog rizika može kod žena uzrokovati teže premaligne i maligne promjene ćelija grlića maternice, rodnice, stidnice, grla i anusa. U muškaraca se karcinom može razviti na sluznici genitalnoga područja, anusu, grlu ili penisu. Tipovi 16 i 18 najrizičniji su tipovi HPV-a za razvoj premalignih promjena i karcinoma grlića maternice.

Kako se prenosi infekcija HPV-om?

Infekcija HPV-om prenosi se spolnim putem, ali ne isključivo tokom spolnog odnosa, može se prenijeti i tokom intimnog kontakta direktnim dodirrom kože ili sluznice o kožu ili sluznicu.

Budući da je ovaj virus izrazito otporan i može preživjeti duže vrijeme izvan tijela, nije isključeno da postoji mogućnosti zaraze indirektnim putem:

- pri upotrebi nedezinficiranih medicinskih instrumenata
- korištenjem nedezinficiranog ležaja u solariju
- razmjenom seksualnih pomagala i pribora
- korištenjem tuđeg korištenog peškira
- korištenjem tuđeg kupaćeg kostima ili donjeg rublja
- u ne higijenski održavanim sportskim objektima, masažnim i kozmetičkim salonima

Pored toga postoji i vertikalni prijenos, prijenos s majke na dijete tokom prolaska djeteta inficiranim područjem tokom poroda.

Koji su simptomi HPV infekcije?

Infekcija HPV-om može godinama biti u stanju mirovanja, klinički neaktivnom stadiju, a da pri tome ne uzrokuje bolest. Nakon više godina mirovanja može se aktivirati i postepeno izazvati promjene na sluznici. Spolne bradavice su promjene na sluznici bradavičastog izgleda, koje mogu nastati na penisu, u rodnici, grliću maternice, u anusu. Kod muškaraca mogu biti i unutar mokraćne cijevi. Spolne bradavice mogu biti pojedinačne, ali i brojne i mogu uzrokovati svrbež, bol, krvarenje. Spolne bradavice (kondilomi) utvrđuju se vanjskim pregledom spolovila. PAPA testom utvrđuje se postoje li neke promjene na ćelijama, a testiranjem brisa rodnice na HPV utvrđuje se postoji li infekcija i određuje se tip virusa kojim je osoba zaražena.

Je li HPV češći kod žena ili muškaraca?

HPV je uobičajen i kod žena i kod muškaraca, ali kod muškaraca uzrokuje manje ozbiljne zdravstvene probleme. Većina muškarca s HPV-om obično nema simptome ili neke zdravstvene probleme vezane za HPV, ali spolnim putem prenose virus na partnera.

Kako se liječi HPV infekcija?

Spolne bradavice (kondilomi) se mogu liječiti premazivanjem, smrzavanjem, spaljivanjem ili hirurškim odstranjivanjem. Promjene na sluznici grlića maternice liječe se laserski, elektrokoagulacijom ili se hirurškim metodama odstranjuje zaraženi dio.

Kome se preporučuje vakcinisanje protiv HPV-a?

Preporučeno za djevojčice u osmom razredu osnovne škole. Vakcinisanje protiv HPV-a na području Zeničko-dobojskog kantona besplatno je.

Koliko dugo traje zaštita nakon provedenog vakcinisanja?

Sadašnje spoznaje govore da je titar antitijela, odgovoran za zaštitu, zadovoljavajući i deset godina nakon vakcinisanja.

Može li se vakcinisanjem djetete zaraziti virusom?

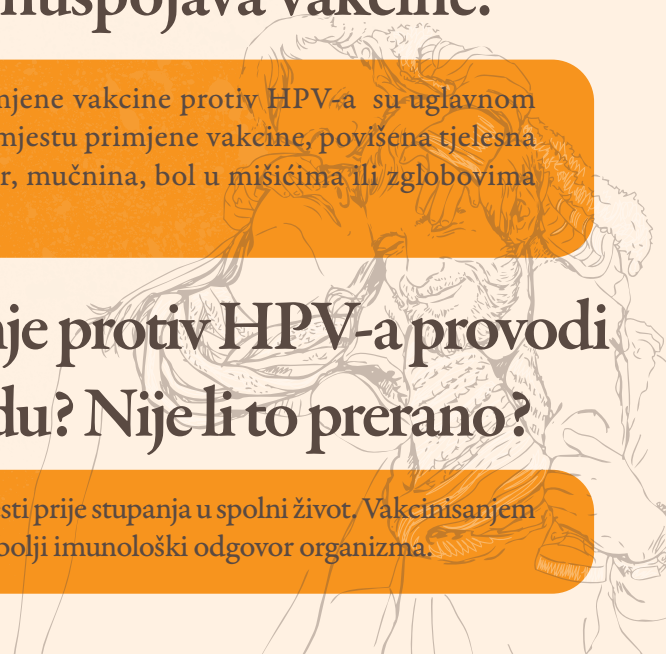
Vakcina ne sadrži virus, nego samo antigene („virus-like“ čestice) koji potiču imunološki sistem na proizvodnju antitijela.

Vakcinisali bismo svoje djetete, ali se bojimo nuspojava vakcine.

Najčešće nuspojave nakon primjene vakcine protiv HPV-a su uglavnom blage: bol, crvenilo ili otok na mjestu primjene vakcine, povišena tjelesna temperatura, glavobolja i umor, mučnina, bol u mišićima ili zglobovima (podaci HALMED-a).

Zašto se vakcinisanje protiv HPV-a provodi u osmom razredu? Nije li to prerano?

Vakcinisanje se preporučuje provesti prije stupanja u spolni život. Vakcinisanjem u mlađoj životnoj dobi postiže se bolji imunološki odgovor organizma.

Hoće li nakon vakcinisanja dijete dobiti krivu poruku za „otvoreni put” u spolni život i slobodnije spolno ponašanje?

Provedena istraživanja su utvrdila da vakcinisanje protiv HPV-a nije povezano s ranijim stupanjem u spolni život. Znanje i osviještenost o ličnoj odgovornosti su se pokazali kao zaštitni, a ne rizični faktor.

Provodi li se vakcinisanje protiv HPV-a i u drugim državama EU i koje države EU provode vakcinisanje protiv HPV-a

U redovnom programu, besplatno: Velika Britanija, Švedska, Španjolska, Slovenija, Rumunija, Portugal, Norveška, Nizozemska, Luksemburg, Latvija, Italija, Irska, Island, Grčka, Njemačka, Danska, Finska, Bugarska, Češka, Mađarska, Malta, Hrvatska.

U programu, djelomično besplatno: Belgija, Francuska.

U programu, plaćaju pacijenti: Austrija.

Može li moje dijete, ako se vakciniše, imati problema s neplodnošću u budućnosti?

Nema podataka koji ukazuju da bi vakcinisanje protiv HPV-a uzrokovalo neplodnost. Međutim, postupci liječenja malignih promjena na grliću maternice uzrokovanih HPV-om u nevakcinisanih, mogu uticati na plodnost.

Trebaju li vakcinisane žene ići na preventivne preglede kod ginekologa?

Vakcine su visoko učinkovite u zaštiti protiv određenih tipova HPV-a, ali obzirom da ima visokorizičnih tipova koji nisu obuhvaćeni vakcinom i budući da infekcija HPV-om nema simptoma, redovni ginekološki pregledi i dalje su potrebni. Stoga je važno je istaknuti da bi žene vakcinisane protiv HPV-a i dalje trebale ići redovno na preventivne preglede.

Je li karcinom grlića maternice najozbiljnija komplikacija infekcije HPV-om?

Infekcija HPV-om je vrlo česta, ali na sreću velika većina zaraženih osoba uspije prevladati infekciju svojim imunološkim sistemom. Manji dio zaraženih osoba može razviti hroničnu infekciju, koja može uzrokovati razvoj karcinoma grlića maternice i drugih vrsta raka u području spolovila i grla. Infekcija HPV-a obično nema znakova ili simptoma, te većina zaraženih osoba toga nije ni svjesna.

Kolika je vjerovatnoća da se osoba zarazi HPV-om i šta to znači u odnosu na karcinom grlića maternice?

Učestalost infekcije HPV-om u spolno aktivnoj populaciji je velika, pa i mogućnost da se osoba u toku života zarazi nekim od tipova tog virusa. Ta vjerovatnoća se procjenjuje na čak 50 do 70%, ali to ne znači da je toliko vjerovatnoća i od obolijevanja od raka.

Da li je infekcija HPV-om neophodna za nastanak karcinoma grlića maternice?

Da, iako postoje i drugi faktori koji mogu ubrzati djelovanje virusa i oslabiti otpornost organizma, dugotrajna infekcija HPV virusima je neophodna u razvoju promjena povezanih s HPV-om. Bolest se uglavnom razvija polako, uz duga razdoblja mirovanja ili latencije, a probirnim testovima (PAPA test, HPV test) se mogu izdvojiti rizične osobe s promjenama sluznice grlića maternice koje zahtijevaju daljnje praćenje ili liječenje.

Šta je karcinom grlića maternice?

Grlić maternice je uski dio maternice koji je povezuje s vaginalnim kanalom. Karcinom grlića maternice je maligna tumorska bolest navedenog dijela maternice. Nastaje kada se pojave promjene na ćelijama koje oblažu grlić maternice te one počnu nekontrolisano rasti.

Koji su riziko faktori za nastanak karcinoma grlića maternice?

Glavni uzročnik za razvoj karcinoma grlića maternice je infekcija visokorizičnim tipom HPV-a. Karcinom grlića maternice u 99,7 % slučajeva uzrokovan je hroničnom, neliječenom infekcijom humanim papiloma virusom (HPV). Dodatni faktori rizika za nastanak karcinoma grlića maternice su dugotrajno uzimanje oralne hormonalne kontracepcije, ostale spolno prenosive infekcije, genetska sklonost, rani početak spolne aktivnosti, često mijenjanje spolnih partnera, te ostali faktori kao što su: nepravilna prehrana, alkohol, pušenje, loša higijena, slab imunološki sistem.

Koji su simptomi karcinoma grlića maternice?

Simptomi karcinoma grlića maternice nespecifični su i rijetki. Predstadiji obično nemaju nikakve simptome. Simptomi koji se mogu primijetiti u uznapredovaloj fazi bolesti uključuju: nepravilno krvarenje, krvarenje između dva menstrualna ciklusa, krvarenje nakon spolnog odnosa, neuobičajen iscjedak iz rodnice, bolovi u donjem dijelu trbuha

Šta još možete poduzeti?

Educirati djecu o odgovornom spolnom ponašanju (odgoda prvog spolnog odnosa do kasnije dobi, upotreba kondoma za one koji su spolno aktivni), raditi na promociji zdravih stilova života (ne pušiti, ne piti alkohol, izbjegavati druge rizične faktore za razvoj raka) te savjetovati i biti primjer za redovno obavljanje preventivnih ginekoloških pregleda.

Koji su simptomi karcinoma grlića maternice?

Vakcinisanje ne uklanja rizik, već ga smanjuje pa se redovni preventivni ginekološki pregledi preporučuju jednako vakcinisanim i nevakcinisanim djevojkama i ženama s ciljem ranog otkrivanja premalignih promjena i karcinoma grlića maternice.

VIŠE O VAKCINISANJU
PROTIV HPV INFEKCIJE
SAZNAJTE NA STRANICAMA
INSTITUTA ZA ZDRAVLJE I
SIGURNOST HRANE ZENICA

